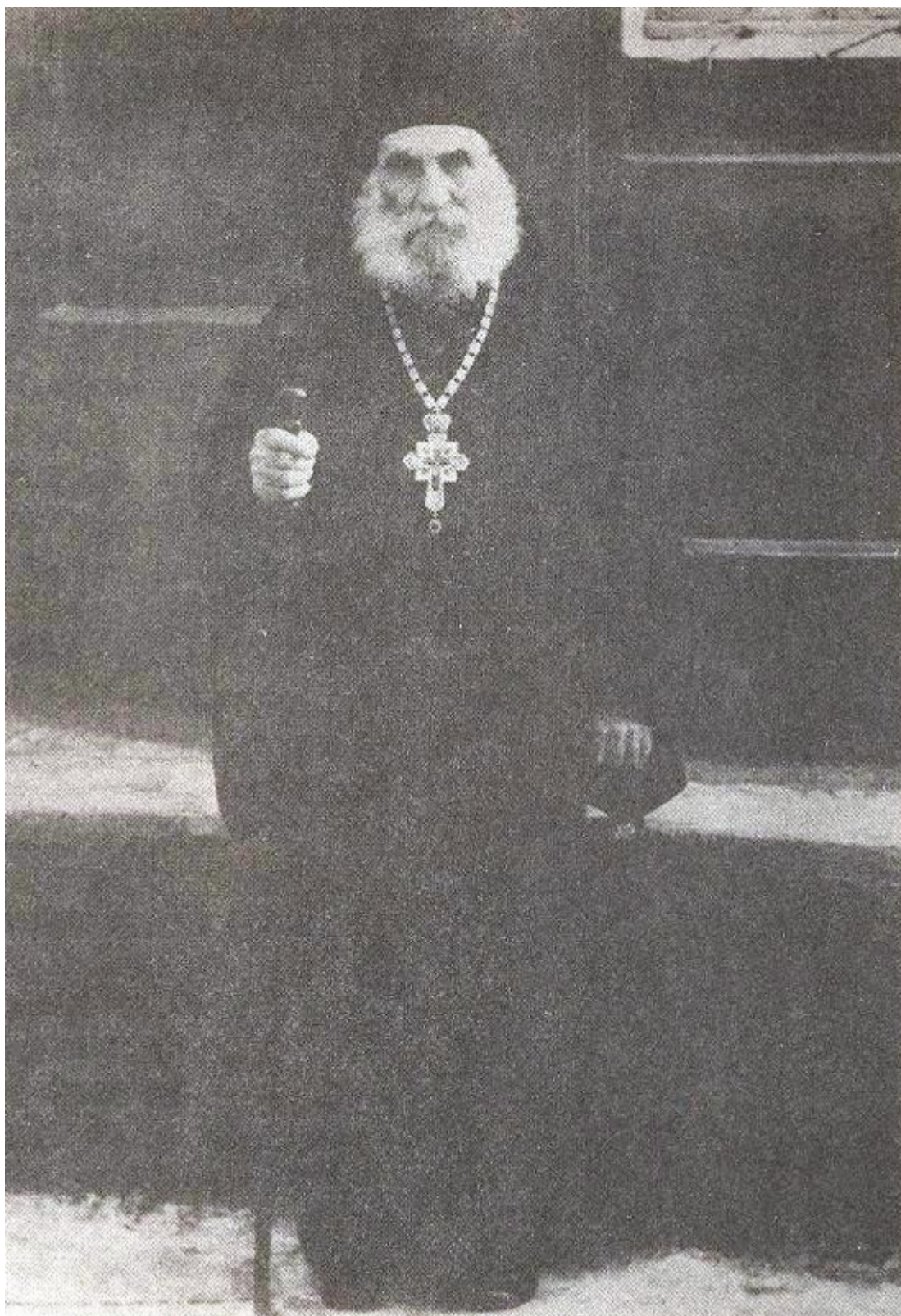

24 Οκτωβρίου 2024

Αρχιμανδρίτης Γαβριήλ Διονυσιάτης (1886-1983)

[Ορθοδοξία και Ορθοπραξία](#) / [Συναξαριακές Μορφές](#)

Μια μεγάλη αγιορείτικη ηγουμενική μορφή του 20ου αιώνα.

Είναι αδύνατο, τολμώ να πω, να μπορέσει κανείς να απεικονίσει μια τόσο μεγάλη μορφή όπως του αιμνήστου Αρχιμανδρίτη Γαβριήλ Διονυσιάτη (κατά κόσμον

Γεωργίου Καζάζη) μέσα σε λίγες σελίδες. Ωστόσο απ' όσα γνώρισα, άκουσα αλλά και έζησα από κοντά επιχειρώ να χαράξω μερικές γραμμές επ' ευκαιρία των 26 χρόνων από την προς Κύριον εκδημία του.

Γεννήθηκε στο χωριό Μεσενικόλα της Καρδίτσης το 1886 από γονείς ευσεβείς τον Θεοδόσιο και την Κωνσταντίνα, και από μικρός διακρινόταν τόσο για την ευλάβειά του όσο και για τον υπερβολικό πατριωτισμό του. Στην ηλικία των 17 ετών πήγε κρυφά, εθελοντής, στ' αντάρτικα του μεγάλου Μακεδονομάχου Παύλου Μελά. Το 1910 κατόρθωσε ύστερα από πολλές δυσκολίες να εγκαταλείψει τα εγκόσμια, να έρθει στο Άγιο Όρος, και να εγκαταβιώσει στην Ιερά Μονή Διονυσίου, η οποία ήταν η πιο ασκητική της εποχής εκείνης.

Ως δόκιμος, διέπρεψε τόσο εντός, όσο και εκτός, δηλαδή στο μετόχι Μονοξυλίτης, απ' όπου και ανεκλήθη στη Μονή, υπό του αιμνήστου, τότε ηγουμένου, Δοσιθέου, για να χειροθετηθεί σε μεγαλόσχημο, μετονομασθείς Γαβριήλ μοναχός.

Από τότε, ως μοναχός, με περισσότερο ζήλο επεδόθη σε μεγαλύτερους ασκητικούς αγώνες. Βλέποντας, όμως, ο Γέροντάς του τόσο την ωριμότητα, όσο και τα χαρίσματά του, από πολύ νωρίς, τον προώθησε για ανώτερες διακονίες, αποστέλλοντάς τον συχνά-πυκνά, εκτός Αγίου Όρους για υποθέσεις τόσο της Μονής όσο και του Αγίου Όρους.

Με την απελευθέρωση της Μακεδονίας, από τον τουρκικό ζυγό, εκρίθη απαραίτητο να επανακατοχυρωθούν τα εκτός του Αγίου Όρους Μετόχια, με ελληνικούς τίτλους. Στο έργο αυτό, απεδείχθη καταλληλότερος, αν και νεαρός, ο μοναχός Γαβριήλ. Αλλά και στα εκτός Αγίου Όρους Μετόχια της Ιεράς Μονής Διονυσίου συχνάκις απεστέλλετο προς διακονίαν. Αυτό είχε ως αποτέλεσμα, να συλληφθεί αιχμάλωτος από τους Βουλγάρους κομιτατζήδες. Αξιώθηκε, έτσι, να φέρει, ζωντανά, τα στίγματα του «ομολογητού και του κατά πρόθεση μάρτυρος». Υπέστη, καθώς ο ίδιος με δάκρυα διηγείτο, μαζί με άλλους συνομολογητές μοναχούς της Ιεράς Μονής Εικοσιφοινίσσης, και πολλούς κληρικούς, φοβερές κακώσεις όμοιες των παλαιών μαρτύρων, από ποιούς; τους ομόδοξους, δυστυχώς, γείτονες αδελφούς μας!

Ηγούμενος της Ιεράς Μονής Διονυσίου (1934-1975)

Με την κοίμηση του ηγουμένου Δοσιθέου, η πλειονότητα των Διονυσιατών μοναχών, προσέβλεψε πλέον στο πρόσωπο του μοναχού Γαβριήλ, ως του μόνου καταλλήλου, για την υψηλή αυτή διακονία. Δεν έλειψαν όμως και οι αντιθέσεις· δυστυχώς την εποχή εκείνη υπήρχε ένα αρνητικό στοιχείο, σε πολλές αγιορείτικες

Μονές, και τούτο ήταν ο τοπικισμός. Ωστόσο, η μερίδα των τοπικιστών, δεν κατόρθωσε να επιβληθεί και έτσι προβάλλεται, ως «φως επί την λυχνίαν», ν' απλώνει τις ακτίνες πέραν μιας 40ετίας, η φωτεινή μορφή, του χαρισματούχου ηγουμένου Γαβριήλ. Έτσι στις 21 Ιουνίου 1936 χειρονείται Διάκονος ενώ την επομένη Πρεσβύτερος και ενθρονίζεται Ηγούμενος.

Με συναίσθηση ευθύνης ποιμένος, παναγιορειτικής εμβέλειας, εργάζεται σκληρά, τόσο, για την εμπιστευθείσαν «ποίμνην», όσο, και για όλη την αγιορείτικη πολιτεία. Αλλά, κατέστη και η παραμυθία του τότε σκληρώς δοκιμαζομένου λαού μας. Πλήθος, πονεμένοι και πεινασμένοι, περνούσαν καθημερινά για να μεταλάβουν σωματικής και πνευματικής τροφής. Αγάπησε, όσο πολύ λίγοι, τον πονεμένο ελληνικό λαό του Θεού, σε βαθμό να δώσει όλο τον εαυτό του προς παράκληση και στηριγμό του. Τολμώ να πω, σε τόσο βαθμό, ώστε πρόσεχε πιο πολύ τους πονεμένους λαϊκούς, από τα λογικά πρόβατα της ποιμνης του, δηλ. τους μοναχούς. Ένα δείγμα, αυτής της προθέσεως του, είναι και το γεγονός ότι, ενώ όλο το Μοναστήρι είχε ανάγκη ανακαινισμού, και το ταμείο δεν επαρκούσε, προτίμησε ν' ανακαινίσει μόνο το αρχονταρίκι, ώστε να επαρκεί για το πλήθος των προσκυνητών, που κατέκλυζαν καθημερινά τη Μονή.

Θα παραθέσω άλλο ένα δείγμα, που μας το διηγείτο, με δάκρυα, ο ίδιος, και το οποίο τον αναβιβάζει κατακόρυφα.

Επιστρέφοντας, από την Θεσσαλονίκη, κατά το 1945, μέσω του Χολομώντα, σταμάτησαν οι αντάρτες το λεωφορείο. Έβγαλαν έξω μερικούς, μαζί με τον ίδιο, και ύστερα, από μια πρόχειρη ανάκριση τους εκτελούσαν ένα-ένα. Ήλθε και η σειρά του ηγουμένου. Ένας «εισαγγελέας», του αποδίδει την κατηγορία ότι ήταν τύραννος του λαού. Και ο γενναίος Γέροντας, με ψυχραιμία, απαντά:

- Ο λαός εδώ είναι, για ρωτήστε!»

Στρέφεται λοιπόν, προς τους παρόντες, έφερε και άλλους από διάφορες γειτονικές περιοχές, και, τους ρωτά:

- Ξέρετε αυτόν τον καλόγηρο;

- Ναι, τον ξέρουμε.

- Ήταν καταπιεστής στα μετόχια;

- Όχι, ήταν πολύ καλός και ελεήμων· φάγαμε ψωμί από κοντά του...

Σημειωτέον ότι, στη Χαλκιδική, η Ιερά Μονή Διονυσίου, είχε μεγάλα μετόχια και ο Γέροντας, έθρεψε όλους τους φτωχούς της περιοχής. Το θαύμα έγινε. Στρέφεται,

απογοητευμένος και αγριεμένος προς τον Γέροντα, και του λέει:

- Τι να σου κάνω; Έχεις μεγάλο Άγιο προστάτη, ειδ' άλλως, δεν γλύτωνες

Η δραστηριότητα του Γέροντα στα κοινά του Αγίου Όρους

Κατά το 1930,ο αείμνηστος Γέροντας, εστάλη ως αντιπρόσωπος της Μονής, στην Ιερά Κοινότητα του Αγίου Όρους. Έκτοτε, ως αντιπρόσωπος και κατόπιν ως ηγούμενος, συμμετείχε σε όλες τις επιτροπές της Ιεράς Κοινότητος, για όλα τα σοβαρά θέματα που απασχολούσαν τον ιερό τόπο και, εν γένει την πατρίδα μας, κατά τις δύσκολες εκείνες μέρες. Όσες δε φορές συμμετείχε, ως επίτροπος, κατόρθωνε με τον σοφό και μειλίχιο τρόπο του, να στέφονται όλες οι υποθέσεις με επιτυχία.

Αλλά, πώς να παρασιωπήσουμε την περίφημη εκείνη επιστολή την οποία η Ιερά Κοινότης ανέθεσε στον αείμνηστο Γαβριήλ, με την οποία ζητούσε από τον δικτάτορα της Γερμανίας Αδόλφος Χίτλερ, όπως αναλάβει υπό την προσωπική του προστασία την Αγιορείτικη πολιτεία; Κατά θεία νεύση, ο σκληρός εκείνος δικτάτορας, συγκατένευσε και έθεσε υπό την προστασία του την Αθωνική πολιτεία, εις τρόπον ώστε, οι μοναχοί, απερίσπαστοι ενδιέτριβαν σε αδιάλειπτη προσευχή υπέρ της πατρίδας μας αλλά και της ειρήνης του σύμπαντος κόσμου και μάλιστα υπό την προστασίαν του Γερμανικού στρατού.

Αλλά και από τις ορδές των ανταρτών, μετά τον πόλεμο του 1940-44, κατόρθωσε να διαφυλάξει, με διπλωματικό ελιγμό, από ομαδική σφαγή πολλούς αγιορείτες, μεταξύ των οποίων και τον ίδιον.

Συγγραφικό έργο

Ο ακάματος αυτός Γέροντας, παρ' όλο το φόρτο των εντός και εκτός Μονής καθηκόντων του, δεν αμέλησε και το συγγραφικό έργο και απεδείχθη και σ' αυτό ταλαντούχος. Με τα θαυμαστά έργα του, εστήριξε τους πιστούς μας, λαμβανομένου υπ' όψιν ότι, την εποχή του, ο λαός μας υστερείτο από στερεά παραδοσιακή τροφή. Ο Γέροντας, συνδύαζε την ιερά παράδοση, αλλά, και την προσωπική του πολύτιμη εμπειρία προς στηριγμό και νουθεσία .

Επειδή αδυνατούμε να σχολιάσουμε απλώς θα κατονομάσουμε μερικά αξιόλογα έργα του, όπως: «Ο νέος Ευεργετινός», «Ο Μοναχισμός κατά τους Πατέρες», «Λαυσαϊκόν του Αγίου Όρους», «Ο πνευματικός-εξομολόγος», «Σύγχρονα Μαρτυρολόγια», «Αναμνήσεις και νοσταλγίαι» και πολλά άλλα.

Μάλιστα το τελευταίο, «Αναμνήσεις και νοσταλγίαι» έλαβε το Α' βραβείο από το

Υπουργείο Προεδρίας.

Όσο δε για συνεντεύξεις-αρθρογραφίες, σε εφημερίδες και περιοδικά; Είναι αμέτρητες.

Σαν ποιμένας, τον διέκρινε η ευσπλαχνία, αλλά και η ανωτερότητα. Αν ένας μοναχός δεν αναπαυόταν στο Μοναστήρι, και ήθελε να πάει αλλού, του έδινε την πατρική του ευλογία και συγχρόνως του άφηνε και ανοιχτή την πόρτα της επιστροφής. Κάποτε ένας μοναχός, αδελφός της Μόνης, ζήτησε να πάει στην έρημο για ανώτερη ζωή. Αν και ο μοναχός ήταν προϊστάμενος και πολύ χρήσιμος, του έδωσε ευλογία. Έμεινε 2-3 χρόνια στην έρημο και κατάλαβε εκ πείρας, ότι η ζωή του αустηρού κοινοβίου είναι ανώτερη. Επέστρεψε πίσω. Ο αείμνηστος Γέροντας, τον δέχτηκε και αντί για «κανόνα», τον έστειλε εκτός Μονής, αλλά... αντιπρόσωπο στην Ιερά Κοινότητα. Τόσο ανοιχτόκαρδος ήταν!

Πριν τελειώσουμε, δεν θα παρασιωπήσουμε και τον πατριωτισμό του. Πάντοτε, όταν μας μιλούσε για τις εθνοθρησκευτικές μας παραδόσεις, τόσο για τους Αγίους όσο και για τους ήρωες της πατρίδας μας, συγκινημένος κατέβαζε «κρουνηδόν» δάκρυα. Όταν τον προσκαλούσαν να προεξάρχει των Αγιορειτικών πανηγύρεων, κατά γενική ομολογία, ήταν μεγαλοπρεπής. Μέχρι και της ηλικίας των 90 ετών, παρέμενε σε όλη, σχεδόν, τη διάρκεια της πολυώρου (12-14 ώρες) αγρυπνίας, όρθιος και ακλόνητος στον ηγουμενικό σύνθρονο. Η φωνή του ήταν μελωδική, γνώριζε πολύ καλά βυζαντινή μουσική και συμμετείχε πολλάκις «εν ψαλμοίς και ύμνοις». Κατά την τελευταία βραδινή πανηγυρική τράπεζα, εσφραγίζετο η όλη ευωχία, με δύο ύμνους, ένα θρησκευτικό και ένα εθνικό. Ο πρώτος, το «τη υπερμάχω» προς την Κυρία και έφορο του Όρους, και ο δεύτερος, «Σε γνωρίζω από την κόψη...».

Και με τις τελευταίες σοφές πατρικές ευχές του ηγουμένου, ως παρακαταθήκη προς όλους, μοναχούς και λαϊκούς, τελειώνουν εκείνες οι αξέχαστες πνευματικές ευωχίες.

Επιλήψει με ο χρόνος διηγούμενον περί του αιμνήστου Γαβριήλ Διονυσιάτου, αλλά δυστυχώς ο χώρος δεν επαρκεί. Τελειώνοντας εδώ, εξαιτούμαι την επιείκειά του, για τις παραλήψεις και ατέλειές μου. Πρέπει δε να αναφέρουμε ότι κοιμήθηκε στις 24 Οκτωβρίου 1983. Η ευχή του να περιφυλάσσει, τόσο την Ιερά αυτού Μονή, στην οποία ήθλησε 70 ολόκληρα χρόνια, αλλά και όλη την αγιορείτικη πολιτεία και ολόκληρο το ελληνικό έθνος, που τόσο αγαπούσε και για το οποίο μεριμνούσε με πόνο ψυχής.

Αιωνία αυτού η μνήμη Αμήν

Ιωσήφ Μοναχός Διονυσιάτης